

مفهوم‌سازی فقر روستایی و تبیین نقش نظام ترویج در کاهش آن

مرضیه کشاورز^۱

استادیار گروه کشاورزی دانشگاه پیام نور

keshavarzmarzieh@pnu.ac.ir

تغییرپذیری اقلیم و تحولات اقتصادی اخیر، جامعه روستایی را با چالش‌های اساسی همچون تأمین معیشت و امنیت غذایی روبرو ساخته است. در حالی که فقرزدایی از اهداف راهبردی توسعه کشور محسوب می‌شود، برنامه‌های تدوین شده از کارایی چندانی برخوردار نبوده‌اند و بسیاری از ساکنان مناطق روستایی همچنان در فقر بسر می‌برند. از آنجا که تدوین برنامه‌های مقابله با فقر نیازمند برخورداری از ادراکی صحیح در خصوص ماهیت فقر می‌باشد، این پژوهش کیفی با هدف مفهوم‌سازی فقر روستایی انجام گردیده است تا با دستیابی به شناختی اصولی از فقر، جایگاه نظام ترویج در کاهش این چالش اساسی تبیین شود. بدین منظور نسبت به انجام مصاحبه متمرکز در گروه کارشناسان جهاد کشاورزی و خانوارهای ساکن در سه روستای توسعه‌یافته، نیمه‌توسعه‌یافته و کمتر توسعه‌یافته استان فارس اقدام شد. یافته‌ها نشانگر تفاوت دیدگاه کارشناسان و خانوارهای روستایی در خصوص فقر بود. کارشناسان بر جنبه‌های اقتصادی و ساختاری زمینه‌ساز فقر تأکید می‌نمودند، اما خانوارهای روستایی مولفه‌های طبیعی، اجتماعی و فردی را نیز در شکل‌گیری فقر دخیل می‌دانستند. از آنجا که مطابق یافته‌ها، توانمندسازی و ظرفیت‌سازی محلی نقش بسزایی در کاهش فقر روستایی دارد، تغییر جهت‌گیری نظام ترویج مورد توجه قرار گرفته و نسبت به تبیین رویکرد ترویج فقرزدا در ایران اقدام شده است.

واژه های کلیدی: فقر روستایی، مفهوم‌سازی فقر، نظام ترویج، ظرفیت‌سازی محلی، استان فارس.